

Psychický stav pacienta

...

Čeněk Rejšek

Osnova

- Definice psychického stavu
- Klasifikace psychických stavů
- Definice emocí
- Důležitost péče o psychické zdraví
- Druhy pacientů
- Vztah zdravotníka a pacienta
- Pacientova „cesta nemocí“
- Ovlivnění psychiky pacienta

Co je psychický stav

- společně s psychickými vlastnostmi a psychickými procesy se řadí mezi **psychické jevy**
- odráží aktuální nastavení psychiky ve vztahu k psychickým procesům a výrazně je ovlivňuje
- charakteristika jedince po čas trvání stavu
- psychické procesy < psychické stavy < psychické vlastnosti
- každý stav má:
 - obsah
 - stupeň
 - dobu trvání

Klasifikace psychických stavů

- Podle typu duševní činnosti
 - kognitivní stavy
 - afektivní stavy
 - motivační stavy
- Podle míry aktivace organismu
 - bezvědomí
 - nízká
 - snížená
 - střední
 - zvýšená
 - vysoká

Emoce

- emoce ovlivňují psychický stav, psychický stav ovlivňuje emoce
- *„Emoce lze také definovat jako subjektivní zážitky libosti a nelibosti, které jsou provázeny fyziologickými a motorickými projevy a vykazují následující kritéria: vyskytují se u primátů, jsou odezvou na danou situaci (mají kognitivní vazbu), jejich charakteristickým časovým průběhem je rychlý začátek a poměrně krátké trvání a souvisí s fyziologickými změnami”*

- Aktuální psychický stav pacienta ve fyzioterapeutické péči. Online, Diplomová práce, vedoucí Mgr. Ivana Harbichová. Praha: Univerzita Karlova, 2014. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/70520/DPTX_2013_2_11510_0_394232_0_150545.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [cit. 2024-12-27].

Emoce

- emoce ovlivňují psychický stav, psychický stav ovlivňuje emoce
- „Emoce lze také definovat jako subjektivní zážitky libosti a nelibosti, které jsou provázeny fyziologickými a motorickými projevy a vykazují následující kritéria: vyskytují se u primátů, jsou odezvou na danou situaci (mají kognitivní vazbu), jejich charakteristickým časovým průběhem je rychlý začátek a poměrně krátké trvání a souvisí s fyziologickými změnami”

- Aktuální psychický stav pacienta ve fyzioterapeutické péči. Online, Diplomová práce, vedoucí Mgr. Ivana Harbichová. Praha: Univerzita Karlova, 2014. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/70520/DPTX_2013_2_11510_0_394232_0_150545.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [cit. 2024-12-27].

Emoce

- emoce ovlivňují psychický stav, psychický stav ovlivňuje emoce
- „Emoce lze také definovat jako subjektivní zážitky libosti a nelibosti, které jsou provázeny fyziologickými a motorickými projevy a vykazují následující kritéria: vyskytují se u primátů, jsou odezvou na danou situaci (mají kognitivní vazbu), jejich charakteristickým časovým průběhem je rychlý začátek a poměrně krátké trvání a souvisí s fyziologickými změnami”

- Aktuální psychický stav pacienta ve fyzioterapeutické péči. Online, Diplomová práce, vedoucí Mgr. Ivana Harbichová. Praha: Univerzita Karlova, 2014. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/70520/DPTX_2013_2_11510_0_394232_0_150545.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [cit. 2024-12-27].

Emoce

- emoce ovlivňují psychický stav, psychický stav ovlivňuje emoce
- *„Emoce lze také definovat jako subjektivní zážitky libosti a nelibosti, které jsou provázeny fyziologickými a motorickými projevy a vykazují následující kritéria: vyskytují se u primátů, jsou odezvou na danou situaci (mají kognitivní vazbu), jejich charakteristickým časovým průběhem je rychlý začátek a poměrně krátké trvání a souvisí s fyziologickými změnami”*

- Aktuální psychický stav pacienta ve fyzioterapeutické péči. Online, Diplomová práce, vedoucí Mgr. Ivana Harbichová. Praha: Univerzita Karlova, 2014. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/70520/DPTX_2013_2_11510_0_394232_0_150545.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [cit. 2024-12-27].

Emoce

- emoce ovlivňují psychický stav, psychický stav ovlivňuje emoce
- *„Emoce lze také definovat jako subjektivní zážitky libosti a nelibosti, které jsou provázeny fyziologickými a motorickými projevy a vykazují následující kritéria: vyskytují se u primátů, jsou odezvou na danou situaci (mají kognitivní vazbu), jejich charakteristickým časovým průběhem je rychlý začátek a poměrně krátké trvání a souvisí s fyziologickými změnami”*

- Aktuální psychický stav pacienta ve fyzioterapeutické péči. Online, Diplomová práce, vedoucí Mgr. Ivana Harbichová. Praha: Univerzita Karlova, 2014. Dostupné z:
https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/70520/DPTX_2013_2_11510_0_394232_0_150545.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [cit. 2024-12-27].

Proč je důležité pečovat o psychické zdraví pacienta

- motivace k léčbě
- zvládání vedlejších účinků léčby
- strach
- psychosomatika
- rozhodování
- komunikace s lékařem

Druhy pacientů

- Agresivní pacient
 - nespolupracuje
 - reflexivní odpověď - útok nebo útek
 - důležité nedat impulzivní odpověď
- Úzkostný pacient
 - více projevené pocity, které má většina pacientů
 - dožaduje se pocitů bezpečí, jistoty, ochrany, uklidnění a podpory
 - často to činí nevhodným způsobem
 - snažíme se snížit hladinu úzkosti

Druhy pacientů

- Depresivní pacient
 - deprese zpomaluje psychomotorické tempo
 - obtížný na zdravotnickovu psychiku
 - smutný, bez zájmu, bez chuti spolupracovat, nevidí smysl v léčbě

- Narcistický pacient
 - představa o své výjimečnosti
 - důležitá je dohoda, jasné vymezení možností, postupů a očekávaného výsledku

Vztah zdravotníka a pacienta

- Pacient a sestra
 - tráví s pacientem mnohem více času než doktor - opora a pochopení
 - prostředník mezi pacientem a lékařem
 - upevňuje důvěru pacienta v léčebný proces
 - péče o psychiku pacienta
- Pacient a lékař
 - zdroj bezpečí - odborník, který ví, co dělá
 - autorita, kterou respektuje a poslouchá, někdy k ní i vzhlíží

Pacientova „cesta nemoci“

- Pacient pozoruje příznaky - 4 možnosti
 - Situace je vážná
 - šel k doktorovi
 - nešel k doktorovi
 - Situace není vážná
 - šel k doktorovi
 - nešel k doktorovi

Pacientova „cesta nemoci“

- Pacient už zná svou diagnózu
- Dvě strategie (KŘIVOHLAVÝ, Jaro. *Psychologie nemoci*. Psyché. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0179-0)
 - aktivní strategie
 - pacient sám hledá řešení, má iniciativu
 - snaží se si vytvořit představu o nejvhodnějším postupu
 - může vzít léčbu do vlastních rukou a vyhledávat „zázračné“ (nefungující) postupy
 - úniková strategie
 - vyhýbá se řešení svého problému
 - nechce si připustit jeho závažnost
 - nemusí být vždy špatné

Vnímání změn v nemoci

podle Jara Křivohlavého - KŘIVOHLAVÝ, Jaro. Psychologie nemoci. Psyché. Praha: Grada Publishing, 2002. ISBN 80-247-0179-0

- Pozornost, kterou lidé věnují svému zdravotnímu stavu (soustředění) = **fokusace**
 - interní fokusace
 - až příliš pozorní
 - vnímají sebemenší odchylky od normální roviny
 - externí fokusace
 - ignorují, co se s nimi děje

Fáze pacientovi adaptace na nemoc

Model Kübler Rossové

1. Fáze popírání
2. Fáze agrese a hněvu
3. Vyjednávání
4. Deprese
5. Fáze smíření

Model F. C. Shontze

1. Šok
2. Usebrání
3. Stažení ze hry
4. Řešení krize

Jak můžeme pacientovu psychiku ovlivnit

- Budování vztahu
- Motivace
- Fyzická aktivita
- Zapojení pacienta do léčby
- Psychická podpora
- Udržování čistého prostředí

Děkuji za pozornost

Zdroje

1. Aktuální psychický stav pacienta ve fyzioterapeutické péči. Online, Diplomová práce, vedoucí Mgr. Ivana Harbichová. Praha: Univerzita Karlova v Praze, 2014. Dostupné z: https://dspace.cuni.cz/bitstream/handle/20.500.11956/70520/DPTX_2013_2_11510_0_394232_0_150545.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [cit. 2025-01-07].
1. [HTTPS://IS.SLU.CZ/EL/FVP/ZIMA2022/UNZSOP032/ZDRAVOTNICKA_PSYCHOLOGIE.PDF?KOD=UHVD3422%3BPREDMET%3D50688%3BLANG%3DCS&UTM_SOURCE=CHATGPT.COMD=Y](https://is.slu.cz/el/fvp/zima2022/unzsop032/zdravotnicka_psychologie.pdf?KOD=UHVD3422%3BPREDMET%3D50688%3BLANG%3DCS&UTM_SOURCE=CHATGPT.COMD=Y). Zdravotnická psychologie obecný základ. Online, Diplomová práce. Praha, 2022, 1.1.2022. Dostupné z: Zdravotnická psychologie obecný základ. [cit. 2025-01-07].
1. Psychosomatika: co to je? Online. In: . 2023, s. 1. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/clanek/712-psychosomatika-zakladni-informace>. [cit. 2025-01-07].
1. Klasifikace psychických funkcí, psychických procesů a psychických stavů. Online. In: . S. 1. Dostupné z: https://wikisofia.cz/wiki/Klasifikace_psychick%C3%BDch_funkc%C3%AD,_psychick%C3%BDch_proces%C5%AF_a_psychick%C3%BDch_stav%C5%AF.. [cit. 2025-01-07].
1. Jaké známe druhy emocí? Online. In: . S. 1. Dostupné z: <https://apas.cz/slovnicek-pojmu/druhy-emoci/>. [cit. 2025-01-07].
1. Zdravotnické prostředí. Online. In: . 2012. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/med/podzim2012/BLKPS051c/6_Zdravotnicke_prostredi.pdf. [cit. 2025-01-07].
1. Vliv tělesných cvičení na změny nálad. Online, Diplomová práce, vedoucí prof. PhDr. František Man, CSc. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, 2015. Dostupné z: https://dspace.jcu.cz/bitstream/handle/20.500.14390/32298/Diplomova_prace_-_Jan_Lisa.pdf?sequence=1&isAllowed=y. [cit. 2025-01-07].